"OZBEKISTONDA AXBOROT XAVFSIZLIGINING MANAVIY VA HUQUQIY ASOSLARI".

Tillayev Bobomurod Abduvahobovich

Namangan davlat pedagogika instituti

katta-o'qituvchisi.Tel:93-925-94-49

Namangan davlat pedagogika instituti Pedagogika yo'nalishi talabasi Dedabayeva Gulbahor Muhammadzokiro vna

g92566358@gmail.com

Annotatsiya: Maqolada O'zbekistonda axborot xavfsizligining ma'naviy va huquqiy asoslari tahlil qilinadi. Axborot xavfsizligi tushunchasi, uning jamiyat taraqqiyotidagi o'rni, ma'naviy omillarning ahamiyati hamda davlat tomonidan qabul qilingan qonunchilik asoslari yoritiladi. Shuningdek, raqamli texnologiyalar rivojlanishi sharoitida axborot xurujlariga qarshi kurash va axborot madaniyatini shakllantirish masalalariga e'tibor qaratiladi.

Kalit so'zlar: Axborot xavfsizligi, ma'naviyat, huquqiy asoslar, raqamli xavfsizlik, dezinformatsiya, kiberxavfsizlik, axborot madaniyati, qonunchilik, media savodxonlik, axborot xurujlari.

Kirish

Bugungi globallashuv va raqamli texnologiyalar rivojlanishi davrida axborot xavfsizligi davlat va jamiyat uchun dolzarb masalaga aylandi. Axborot oqimi ortib borayotgan sharoitda noto‘g‘ri yoki manipulyatsion axborot tarqalishi, kiberhujumlar va dezinformatsiya xavfi kuchaymoqda. Shu sababli, O‘zbekistonda axborot xavfsizligini ta’minlashda nafaqat huquqiy mexanizmlar, balki ma’naviy qadriyatlar ham muhim o‘rin tutadi. Ushbu maqolada axborot xavfsizligining ma’naviy va huquqiy asoslari tahlil qilinadi.

Axborot xavfsizligining ma’naviy asoslari

O‘zbek jamiyatida axborot xavfsizligi nafaqat texnik yoki huquqiy chora-tadbirlar bilan, balki ma’naviy qadriyatlar orqali ham ta’minlanadi. Axborot madaniyati va media savodxonlik jamiyatda soxta ma’lumotlarga qarshi immunitetni shakllantirishda muhim omildir.

Ma’naviy asoslarning asosiy jihatlari:

Axborot madaniyati – insonlarning axborotni to‘g‘ri qabul qilish, tahlil qilish va foydalanish qobiliyati;

Ommaviy axborot vositalarining mas’uliyati – jamiyatga haqqoniy va xolis axborot yetkazish vazifasi;

Oilada va ta’lim muassasalarida axborot savodxonligini oshirish – yoshlarga to‘g‘ri axborot olish va baholash ko‘nikmalarini singdirish.

Axborot xavfsizligining huquqiy asoslari

O‘zbekiston Respublikasida axborot xavfsizligini ta’minlash uchun bir qator qonunlar va huquqiy hujjatlar qabul qilingan. Ular jamiyatda axborotning ishonchliligi, shaxsiy ma’lumotlarning himoyasi hamda davlat sirlarining xavfsizligini ta’minlashga qaratilgan.

Asosiy huquqiy hujjatlar:

O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi – axborot olish va tarqatish huquqlarini belgilaydi.

"Axborot erkinligi prinsiplari to‘g‘risida"gi Qonun – fuqarolarning axborot olish huquqini himoya qiladi.

"Shaxsiy ma’lumotlar to‘g‘risida"gi Qonun – fuqarolarning shaxsiy ma’lumotlarini himoya qilish mexanizmlarini belgilaydi.

"Kiberxavfsizlik to‘g‘risida"gi Qonun – davlat va jamiyatni raqamli xurujlardan himoya qilish choralarini belgilaydi.

"Ommaviy axborot vositalari to‘g‘risida"gi Qonun – OAV faoliyatini tartibga solish, axborotning haqqoniyligini ta’minlashga yo‘naltirilgan.[1]

Bundan tashqari, O‘zbekiston hukumati xalqaro axborot xavfsizligi standartlariga mos keladigan strategiyalarni ishlab chiqmoqda. 2022-yilda tasdiqlangan **"Axborot xavfsizligini ta’minlash bo‘yicha davlat konsepsiyasi"** ushbu yo‘nalishdagi muhim qadamlar qatoriga kiradi.

Axborot xurujlariga qarshi kurash va kelajak istiqbollari

Bugungi kunda O‘zbekiston axborot xavfsizligini mustahkamlashda quyidagi chora-tadbirlarni amalga oshirmoqda:

Kiberxavfsizlikni kuchaytirish – davlat muassasalari va tijorat tashkilotlarining ma’lumotlarini himoya qilish.

Dezinformatsiyaga qarshi kurash – soxta axborotni aniqlash va ommaga xolis axborot yetkazish.[2]

Media savodxonlikni oshirish – fuqarolarning axborotni tahlil qilish qobiliyatini rivojlantirish.

Xalqaro hamkorlikni kengaytirish – xalqaro tashkilotlar bilan hamkorlikda axborot xavfsizligini ta’minlash.

Xulosa

O‘zbekistonda axborot xavfsizligini ta’minlashning ma’naviy va huquqiy asoslari bir-biri bilan chambarchas bog‘liq. Ma’naviy qadriyatlar va media madaniyati jamiyatni zararli axborotlardan himoya qilishda muhim rol o‘ynaydi. Shu bilan birga, qonunchilik bazasi axborot xavfsizligini mustahkamlash va tartibga solishda asosiy omil hisoblanadi.[3] Kelajakda O‘zbekiston axborot makonini yanada himoyalash

uchun huquqiy mexanizmlarni takomillashtirish, raqamli xavfsizlik choralarini kuchaytirish va media savodxonlikni oshirish bo‘yicha ishlarni davom ettirishi zarur.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. (2023). Toshkent.

2. O‘zbekiston Respublikasi "Axborot erkinligi prinsiplari to‘g‘risida"gi Qonuni. (2022). Toshkent.

3. O‘zbekiston Respublikasi "Shaxsiy ma’lumotlar to‘g‘risida"gi Qonuni. (2019). Toshkent.

4. O‘zbekiston Respublikasi "Kiberxavfsizlik to‘g‘risida"gi Qonuni. (2021). Toshkent.

5. O‘zbekiston Respublikasi "Ommaviy axborot vositalari to‘g‘risida"gi Qonuni. (2020). Toshkent.

6. O‘zbekiston Respublikasi Axborot texnologiyalari va kommunikatsiyalarini rivojlantirish vazirligi. (2023). *O‘zbekiston Respublikasida axborot xavfsizligi strategiyasi*. Toshkent.

7. Qosimov, B. (2022). *Raqamli muhitda axborot xavfsizligi va uning huquqiy asoslari*. Toshkent: Ma’naviyat nashriyoti.

8. Xalqaro axborot xavfsizligi tashkiloti. (2023). *Axborot xurujlari va ularning oldini olish strategiyalari*. Toshkent.

9. Castells, M. (2009). *Communication Power*. Oxford: Oxford University Press.

1.